

TÉRKÉPEZÉS ÉS EGYÉB MEGFIGYELÉSEK A SZENTKÚTI BETYÁR-BARLANGBAN 2005-ben

A barlang korábbi térképe 2002-ben készült, mely szerint 61,70 m volt az üreg hossza. Az azóta eltelt három év alatt jelentős részeket sikerült feltárni. A Kúszó-folyosót lemélyítettük és összekötöttük a Főfolyosóval, a Medve-teremből bebontottunk az Alagsorba, illetve tovább mélyítettük a terem alját, feltártuk a Pince-járatot és egy sor apróbb előrejutás is volt. Így aktuálissá vált a térkép kiegészítése. Erre 2005. június 18-án került sor. Csak a három év alatt kibontott szakaszokat mértük fel, melyeket illesztettünk a korábbi térképhez. Az újonnan felmért szakaszok 25,70 m hosszúnak adódtak. A kiegészített új térkép szerint a barlang hossza 87,40 m, horizontális kiterjedése 32,40 m, vertikális kiterjedése 7,30 m.

Térképezés közben volt alkalmunk figyelni néhány élőlényre. A bejáratközeli Pince-járatban június közepén feltűnően sok (legalább 30-40 db) kifejlett tegzesz (*Steniphylax permistus*) láttunk az oldalfalakon kapaszkodni, vagy lassan mászni. E tegzesz faj több hazai barlangban is előkerült már, ha nem is ekkora populációban. A Kúszó-folyosóban egy kicsiny (2 mm-es) púposlegyet (*Phoridae sp.*) láttunk. A Főfolyosóban, a bejáratától kb. 15 méterrel beljebb pedig egyetlen kis patkósorrú-denevér (*Rhinolophus hipposideros*) függeszkedett. Az év elején, a téli időszakban 38 meg nem határozott denevér lett összeszámolva a barlangban.

A barlang falán több helyen is előfordulnak karcok. Ezeket már régebben is észleltük, de különösebb figyelmet 2004-ig nem fordítottunk rá. Karcokat észleltünk a barlang bejárata fölött, a Főfolyosó bal oldalán a bejáratától 7-8 méterre, az alagsori Medve-terem oldalfalain és mennyezetén. Miután 2004-ben Hír János a barlangból előkerült csontok közül több barlangi medve (*Ursus spelaeus*) csontot azonosított, felmerült annak a gyanúja, hogy az azóta Medve-teremnek nevezett rész falán és mennyezetén látható karcok esetleg a barlangi medvék karomelésítésének nyomai (BUDA 2004).

2005. nyarán alaposabban megnéztem ezeket a karcokat. A barlang bejárata fölött jól kivehető és elmosódott monogramok és dátumok, valamint egy jobbra mutató nyíl karca látható. A kivehető monogramok és dátumok a következők: "FL, GyGy, TH, KG, NI, 1960, 1969, VIII.17." A Főfolyosó bal oldalán, a bejáratától 7-8 m-re levő karcok szintén monogramok és dátumok, de olvashatatlanok, vagy csak nehezen olvashatók. Egy dátumot azért sikerült kivenni, ez "1936.V." - mely azért jelentős, mert korábbi ismereteink szerint a barlang létezéséről szóló említés 1956-tól a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalat 1:10.000 méretarányú térképről való (BUDA – PRAKFAI 2004.) Az első ismert említés továbbra is 1956, de

nyilvánvalóvá vált, hogy 1936-ban is jártak a barlangban. A barlangból előkerült cseréptöredékek és egyéb tárgyak (pl. macskakoponyából készített pipa) pedig azt valószínűsítik, hogy egyelőre még pontosan meg nem határozott időben, de az ismert dátumoknál jóval korábban is voltak a barlangnak látogatói. A Medve-terem oldalán és mennyezetén lévő karcok egymástól kb. 1 – 1,5 cm-re levő, 30-40 cm hosszú, enyhén ívelt párhuzamos vonalak. Ezek keltették azt a gyanút, hogy esetleg a barlangi medvéktől származnak. Hasonló karcok a bükki Hillebrand-barlangból is ismertek, de az ottani esetben sem bizonyosodott be, hogy azok medvéktől származnának. Ezen Betyár-barlangi esetben is erősen kétséges a medvék szerepe, annál is inkább, mert esetenként 10 párhuzamos karc is fut egymás mellett (és ugyebár a medve egyik mancsán sincs 10 karom) és így inkább hasonlít egyes kőfaragó vésők nyomára. No, a Medve-termi karcokat még mindenképp tovább kell elemezni.

Vonatkozó irodalom

BUDA L. (2004): Szenzációs leletek a barlangban – Nógrád Megyei Hírlap (szept. 10.) Salgótarján

BUDA – PRAKFA LVI (2004): A mátraverebélyi (Szentkút) Betyár-barlang kutatástörténete, földtana, vízföldtana és genetikája – kézirat a Cholnoky-pályázatra az MKBT és a BI adattárában, Budapest p. 1-36

SZENTKÚTI BETYÁRBARLANG EGYÉB INFORMÁCIÓK

2005. SZHBC

TÚRÁK SZÁMA :

Nagy megmozdulások: ápr. 16 -17 tavaszi szünet
május 28 őszi szünet
szept. 2-4 iskolások

Kisebb túrák:

18/nap

Résztevők száma: az összes megmozduláson kb. 30-40 fő

A barlang 2005-ben érezhetően nagyobb lett. Lásza a mellékelt térképet, ami félévi állapotot tükröz.

Idegen látogatókat nem tapasztaltunk, a megközelítés bonyolultsága miatt. Táboraink a barlangtól nem messze helyezkedtek el. Elkészült egy "indián ösvény" a remetebarangok felől. (főleg téli út – a nyomok miatt)

Denevéreket nem tapasztaltunk.

Salgótarján, 2006. január 27.

Buda László
elnök

MÁTRAI CSÖRGŐLYUK BARLANG KUTATÁSA 2005-ben, SZHBC

A túrák

Január 28-29-30 (denevérszámlálás)

Március 4-5-6 (BNP – közös denevérezés)

Április 8-9-10.

Október 7-9 (az árvíz hatásainak felmérése)

Október 21-23 szokásos őszi tábor

Eredmények, történések

Az elveszett ágba 200 fölött volt a denevér szám. Denevérteremben a víz teljesen feljött, átlag 1,5 -2 méter magas volt. A terembe be sem lehetett menni, egybefüggő vízfelszín volt. Az elveszett ág "padlóját" megfogó fatörzs eltört, a törmelék, több köbméter, a most kutatott átjáró ágba zúdult. A nyugati tájolású "tükör terem" beomlott, több denevér pusztulását okozva. A fő járatok az egyes, kettes, hármas körjáratok biztosak, mozgásnak nem volt nyoma. Az úgynevezett "super" körjárat bizonyos testsúly felett járhatatlan. A József terem padlata nem volt nedves, ez azért is érdekes, mert a denevérteremben, mint már említettem a víz visszaduzzasztott. A forrás hangja már messziről is jól hallható. Denevérek, meghatározott időben meghatározott helyszíneken, változó létszámban vannak.

☉Hajóorr mennyezeti rész átlag 3

☉denevérterem 4

☉ferde terem 1

☉elveszett ág (kb. 200-50 között)

Állati ürüléket találtunk több helyen valószínű a bejárat környékén élő kisállatokról van szó (róka , nyest).

A nyomokból ítélve csapatunkon kívül nem járnak be az üregrendszerbe. Szemét nem található, zárszerkezet érintetlen.

A vándor réten, a forrás irányában lévő beszakadásokból eltűnt a víz, csak a tetején lévő, beszakadt, több centi vastag jég maradt. (télen)

Az árvíz tönkretette a csörgőpatak melletti utat. Csak terepjáró mozoghat, teherautó már nem fér el. Három helyen szakadt le az út oldala, igen keskeny sávot hagyva a közlekedésre. Helyrehozatala szinte reménytelen. A turistaház felől való megközelítés a ház ellenséges kezelője miatt nem ajánlott. A barlang több helyen megerősítésre szorul (betonozás – sínvas beépítés) pénz nélkül halott dolog.

A környéken végzett kutatások eredményeképp felfedeztünk egy volt ércbányát. Mátrakereszttestől délkeletre kb. 500 méterre a falutól. A falu felett lévő betyárbarlangot a denevérek száma elég változó.

- ⊗Január 3-4 db
- ⊗július 1 db
- ⊗október 6-7 db

Volt olyan év (2002) amikor egy sem volt.

A barlangkutatóknál felhasznált szerszámok, anyagok

- ⊗bontócsákány, vésők, kalapácsok, nittek, fúró és vésőgép, agregátor
- ⊗cement, vassínek, drótok, stb.

A fel nem használt anyagokat visszavittük a felszínre és a falu határában lévő szemétkonténerbe írtattuk.

(ez az akció a csörgő völgyre is kiterjed, az úgynevezett szemétszedő program alapján, általában ősszel több szervezet részvételével)

Salgótarján, 2006. január 30.

Buda László
elnök

SZILVÁSKŐI BARLANGKUTATÁSOK 2005 ÉVBEN, SZHBC

TÚRÁK SZÁMA:

március 25-26-27

április 29-30-1

május 21-26

június 2

június 16-20

július 23

augusztus 6-10

szeptember 10-22-25

október 7-9

november 18-20

december 9-10-11-17

Nagyobb kutatótáborok + egy, két napos kutatónapok. Résztvevők száma össz.: kb. 60-70 fő.

Eredmények

Kibontottuk kis szilvaskőn a pók lyuk alját. Benézve egy lefelé, illetve oldalra tartó, ember által járható szűkület van előttünk. A vésőgép törése miatt a munka abbamaradt. Megkezdtünk a bontást szintén kis szilvaskőn a Zagyvaróna felé eső domboldalban.

Varga Ferenc madarász szerint nagyméretű barlang található itt. (a jelek erre mutatnak, de csak az elején vagyunk. Folyamatosan halad digitális anyagra utaló fotózás kis- és nagy szilvaskőn is. Elindítottunk egy forrás helyrehozatali akciót. (Takács Sándor háza alatt), az eredmények biztatóak.

A nagy résbarlang alsó szintjét kezdtük bontani, ami tulajdonképpen a beékelődött tömbök kiemelését jelenti.

Az időközben helyreállított védőkerítés sajnos, szerintünk nem jó. A régi dupla védőléccel volt, a mostani alatt simán be lehet bujni.

Az úgynevezett kilátó rész kerítését a csapat társadalmi munkában helyrehozta.

Érdekességek

1960-ból szereztünk újságcikket barlangkutató úttörőkről (cikk mellékelve).

Kiderítettük a hajlatban lévő cseh sír "lakóit". (hogyan kik azok, ugyanis ketten vannak) találtunk egy fotót az 1954. kilátóról, ami a nagy szilvaskőn volt. Helyreállították a Takács tanyán a harangot.

Újra van harangszó a pusztán.

Salgótarján, 2006. január 27.

Buda László
elnök